

แถลงการณ์เครือข่ายภาคประชาสังคมเรียกร้องให้ สนช. ระงับการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติโรงงาน “ฉบับลดทอนมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและประชาชน”

ตามที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ได้บรรจุวาระการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่..) พ.ศ. เข้าเป็นวาระเร่งด่วนในการประชุมครั้งที่ 89/2561 เป็นพิเศษ วันพุธที่ 26 ธันวาคม 2561 ตามมติของคณะรัฐมนตรีที่เสนอต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2561 เพื่อให้ สนช. พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นเรื่องด่วนนั้น

เครือข่ายภาคประชาสังคมตั้งมีรายชื่อแนบท้ายนี้ได้พิจารณาและตรวจสอบสาระสำคัญของร่างกฎหมายฉบับนี้แล้วมีความเห็นว่า ร่างแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงานฉบับนี้จะมีผลกระทบต่อการลดทอนมาตรการสำคัญในการกำกับดูแลการประกอบกิจการโรงงาน การป้องกัน และการแก้ไขผลกระทบจากการประกอบกิจการโรงงานต่างๆ ทั่วประเทศ ซึ่งจะก่อความเสียหายรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และความปลอดภัยของประชาชนอย่างกว้างขวาง พระราชบัญญัติโรงงานเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการป้องกันและแก้ปัญหาผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินกิจการของโรงงานอุตสาหกรรม การเร่งรัดให้ สนช. พิจารณากฎหมายสำคัญภายใต้เวลาจำกัดในลักษณะนี้เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม

อนึ่ง ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเดินทางเข้าสู่การเลือกตั้งในอีกไม่กี่สัปดาห์ข้างหน้า การเสนอและพิจารณากฎหมายที่สำคัญและจะส่งผลกระทบมากเช่นนี้ จึงควรดำเนินการภายใต้รัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งโดยประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย ขณะเดียวกันฝ่ายนิติบัญญัติก็ควรมีเวลาเพียงพอที่จะพิจารณา ไตร่ตรอง และทบทวนอย่างรอบด้าน ก่อนเสนอความเห็นในการถ่วงดุลเพื่อให้ได้กฎหมายที่มีความถูกต้องและเป็นธรรมอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ ประเด็นที่น่าวิตกเกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดจากร่างแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงานฉบับดังกล่าวมีอยู่หลายประการ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. **การแก้ไขนิยามคำว่า "การตั้งโรงงาน" ของร่างกฎหมาย** โดยลดความหมายของการตั้งโรงงานเหลือเพียงการนำเครื่องจักรเข้ามาติดตั้งเท่านั้น เป็นการเปิดช่องว่างให้การก่อสร้างอาคารโรงงานสามารถทำได้โดยไม่ต้องรอให้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ

ทั้งนี้ตามมาตรา 12 ของ พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดตั้งโรงงานก่อนได้รับใบอนุญาต” การแก้ไขนิยามคำว่า “การตั้งโรงงาน” จากเดิมที่หมายถึง ตั้งแต่ขั้นตอนการก่อสร้างอาคารโรงงาน ให้เหลือเพียงความหมายว่า “การนำเครื่องจักรสำหรับการประกอบกิจการโรงงานเข้ามาติดตั้ง หรือการนำคนงานมาประกอบกิจการโรงงานในกรณีที่ไม่มีการใช้เครื่องจักร” จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถก่อสร้างอาคารโรงงานได้โดยไม่ต้องรอให้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน

(ร.ง.4) บทบัญญัตินี้ขัดแย้งต่อเจตนารมณ์และเงื่อนไขสำคัญในการออกอนุญาตตาม พ.ร.บ. โรงงาน ที่จะต้องมีการตรวจสอบและพิจารณาถึงความเหมาะสมของทำเลที่ตั้ง ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง รวมถึงมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของโรงงานก่อนการอนุญาต โดยเฉพาะสำหรับโรงงานขนาดใหญ่ที่เข้าข่ายจะต้องมีการศึกษาและจัดทำรายงานผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EIA/EHIA) เพื่อเสนอต่อหน่วยงานเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาอนุญาตและนำเอามาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบทั้งในระยะก่อสร้างและระยะดำเนินโครงการมากำหนดเป็นเงื่อนไขแนบท้ายใบอนุญาตด้วย

2. การแก้ไขนิยาม “โรงงาน” ซึ่งจะทำให้โรงงานขนาดต่ำกว่า 50 แรงม้า หรือกิจการที่มีคนงานน้อยกว่า 50 คน ไม่ถือเป็นโรงงานตามร่างกฎหมายฉบับใหม่

การแก้ไขนิยามนี้จะส่งผลให้โรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้เครื่องจักรน้อย คนงานจำนวนน้อย เช่น โรงงานคัดแยกและโรงงานรีไซเคิลของเสีย ตลอดจนกิจการอื่นๆ อีกจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันมีมากกว่า 60,000 แห่ง จะไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายโรงงาน ทั้งนี้แต่เดิม “โรงงาน” หมายถึง กิจการที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ 5 แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป แม้การแก้ไขกฎหมายนี้ต้องการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กให้สามารถดำเนินกิจการได้ง่ายขึ้น ก็ควรจะมีมาตรการที่ดีกว่านี้ เนื่องจากผลจากการแก้ไขนิยามดังกล่าวจะทำให้มีโรงงานจำนวนมากที่แม้จะใช้เครื่องจักรขนาดเล็กหรือใช้คนงานจำนวนไม่มาก แต่เป็นกิจการที่มีความเสี่ยงสูงต่อสุขภาพของประชาชนและอาจก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมรุนแรง ตัวอย่างเช่น กิจการคัดแยกของเสีย กิจการหล่อหลอม กิจการรีไซเคิลของเสีย และอื่นๆ กลายเป็นกิจการที่ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลตาม พ.ร.บ.โรงงาน การโอนหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแลกิจการที่มีความเสี่ยงสูงแก่หน่วยงานระดับท้องถิ่นโดยขาดนโยบายและมาตรการรองรับที่ดี จะเป็นการผลักภาระหนักแก่หน่วยงานท้องถิ่นที่ยังขาดศักยภาพและความเชี่ยวชาญเพียงพอในการกำกับดูแลและแก้ไขผลกระทบที่กำลังเกิดขึ้นหรือที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3. การยกเลิกการต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการ

กฎหมายในปัจจุบันกำหนดให้ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานจะต้องมีการต่ออายุทุก 5 ปี การต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการฯ เป็นขั้นตอนหนึ่งสำหรับให้เจ้าหน้าที่ได้ทำการตรวจสอบสภาพโรงงานและเป็นมาตรการกำกับดูแลให้ผู้ประกอบการต้องทำการปรับปรุงแก้ไขโรงงานที่ประกอบกิจการมาระยะหนึ่งแล้วให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนเป็นขั้นตอนที่เจ้าหน้าที่จะต้องนำเอาเรื่องราวร้องเรียนของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบความเดือดร้อนจากโรงงานมาพิจารณาประกอบการต่ออายุใบอนุญาตหรือการกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมให้โรงงานต้องปฏิบัติตามด้วย การยกเลิกดังกล่าวคือการลดทอนมาตรการตรวจสอบเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ที่อาจจะส่งผลกระทบรุนแรงในระยะยาว

นอกจากนี้ ร่างกฎหมายใหม่นี้ยังเอื้อให้ผู้ประกอบกิจการที่ต้องการขยายโรงงาน เพิ่มประเภทกิจการ หรือการโอน การเช่า การเช่าซื้อ และการขายกิจการสามารถทำได้ง่ายขึ้น โดยไม่ต้องผ่านการตรวจสอบจาก เจ้าหน้าที่อีกด้วย

4. การตัดทิ้งข้อเสนอเรื่องประกันภัยเพื่อการเยียวยาความเสียหายที่อาจเกิดจากการประกอบกิจการ

การที่คณะกรรมการกฤษฎีกาแก้ไขสาระสำคัญโดยตัดทิ้งข้อเสนอตามร่างกฎหมายของกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่องการกำหนดให้ต้องมีประกันภัยหรือกองทุนหลักประกันเพื่อการเยียวยาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน หรือเพื่อการฟื้นฟูพื้นที่ตั้งโรงงานให้กลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่เหมาะสม สะท้อนให้เห็นว่าคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งมีกรรมการหลายคนมาจากภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม ที่เป็นผู้พิจารณาและปรับแก้ร่างกฎหมายฉบับนี้ ให้ความสำคัญเฉพาะเรื่องส่งเสริมการลงทุนและการเอื้ออำนวย ความสะดวกแก่ผู้ประกอบการด้วยกัน โดยละเลยไม่ให้ความสำคัญต่อเรื่องสิ่งแวดล้อมและสวัสดิภาพของ ประชาชน ทั้งที่ข้อเสนอเรื่องประกันภัยดังกล่าวถือเป็นกลไกสำคัญเพื่อแก้ไขปัญหาความล่าช้าในการแก้ไขเยียวยา ความเสียหายทางสิ่งแวดล้อม และเป็นการสร้างธรรมาภิบาลของผู้ประกอบการภายใต้หลัก “ผู้ก่อมลพิษ เป็นผู้จ่าย” ให้เกิดขึ้นจริง

เครือข่ายภาคประชาสังคมตั้งมีรายชื่อแนบท้ายนี้มีความเห็นว่า เมื่อรัฐบาลต้องการแก้ไขปรับปรุง กฎหมายเพื่อนำพาประเทศไปสู่การปฏิรูปให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงกฎหมาย ไปในแนวทางที่ทำให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนเสมอไปในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และ สุขภาพของประชาชน ร่างกฎหมายฉบับนี้จะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมในวงกว้าง จึงควรได้รับการ พิจารณาก่อนกรองจากสภานิติบัญญัติด้วยความรอบคอบถี่ถ้วน โดยไม่มีเหตุความจำเป็นใดๆ ที่ สนช. จะต้อง พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างกฎหมายนี้เป็นวาระเร่งด่วน

จึงขอเรียกร้องให้ สนช. ยุติ และระงับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่..) พ.ศ. นี้ไว้ก่อน เพื่อให้สังคมได้ร่วมกันทบทวนตรวจสอบและมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นโดยทั่วถึงอย่างแท้จริง และขอ เรียกร้องให้การเสนอและการพิจารณาร่างกฎหมายทุกฉบับที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ต้องคำนึงถึง การดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและสุขภาพความปลอดภัยของประชาชน ภายใต้หลักการพัฒนายั่งยืนเป็นสำคัญด้วย

25 ธันวาคม 2561

มูลนิธิบูรณะนิเวศ

มูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม

EEC Watch กลุ่มศึกษาการพัฒนากระบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

FTA Watch

เครือข่าย 304 กินได้

เครือข่ายเทใจให้เทพาหยุดโรงไฟฟ้าถ่านหิน

เครือข่ายเฝ้าระวังมลพิษและสิ่งแวดล้อมภาคประชาชน

เครือข่ายเพื่อนตะวันออก วาระเปลี่ยนตะวันออก

เครือข่ายจะนะรักษ์ถิ่น

เครือข่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาคอีสาน

เครือข่ายนักกฎหมายสิทธิมนุษยชนภาคใต้

เครือข่ายนักวิชาการ EHIA

เครือข่ายปกป้องอันดามันจากถ่านหิน

เครือข่ายประชาชนติดตามแผนพัฒนาจังหวัดสตูล

เครือข่ายพลเมืองนครนายก

เครือข่ายรักแม่พระธรณี

เครือข่ายรักษ์ชุมพร

โครงการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้านทรัพยากรแร่

โครงการปฏิบัติการเพื่อสิทธิคนจน

โครงการพัฒนาคนรุ่นใหม่เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม มอศ.

โปรเจกต์เสวนา เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

กลุ่มเฝ้าระวังน้ำผิวดิน จ.ระยอง

กลุ่มเสรีภาพแม่น้ำโขง (The Mekong Butterfly)

กลุ่มคนรักษ์ต้นน้ำ

กลุ่มคนรักษ์หนองไผ่

กลุ่มคัดค้านโรงไฟฟ้าชีวมวล อ.หนองหาน จ.อุดรธานี

กลุ่มคนรักษ์บ้านเกิดบำเหน็จณรงค์ จ.ชัยภูมิ

กลุ่มประมงพื้นบ้านเรือเล็กโบสถ์ญวน

กลุ่มพัฒนาแรงงานสัมพันธ์ตะวันออก

กลุ่มรักษ์เขาชะเมา จ.ระยอง

กลุ่มรักษ์คอนสาร

กลุ่มรักษ์ท่าถ่าน-บ้านช่อง

กลุ่มรักษน้ำอุน
กลุ่มรักษสิ่งแวดล้อมบ้านแลง
กลุ่มรักษหนองนาคำ อุดรธานี
กลุ่มสหภาพแรงงานย่านรังสิตและใกล้เคียง (กสรก.)
กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมห้วยเสือเต้นและโคกหินขาว อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น
กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานี
ขบวนการอีสานใหม่
ชมรมชาวบ้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมลำน้ำพอง
มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
มูลนิธิโลกสีเขียว
มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ
มูลนิธิศูนย์ข้อมูลชุมชน
มูลนิธิสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม
ศูนย์กฎหมายสิทธิชุมชน
ศูนย์กฎหมายสิทธิมนุษยชนเพื่อสังคม
ศูนย์พิทักษ์และฟื้นฟูสิทธิชุมชนท้องถิ่น
ศูนย์พิทักษ์สิทธิชุมชนลุ่มน้ำชีตอนล่าง
ศูนย์ภูมิภาคด้านสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศูนย์สร้างจิตสำนึกนิเวศวิทยา
สภาองค์กรลูกจ้างแรงงานสัมพันธ์แห่งประเทศไทย
สมัชชาแปดริ้วเมืองยั่งยืน
สมัชชาคนจน
สมาคมแม่น้ำเพื่อชีวิต
สมาคมนักกฎหมายคุ้มครองสิทธิและสิ่งแวดล้อม
สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน
สมาคมพลเมืองนครนายก
สมาคมวิถีชนบท
สมาคมสถาบันชุมชนลุ่มน้ำโขง

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน
องค์กรชุมชนตำบลหนองชุมพลเหนือ
กฤติกา เลิศสวัสดิ์ มูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม
ชล บุญนาค คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ดร.ดรุณี ไพบูลย์พานิชกุล อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร.สมนึก จงมีวสิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ดร.สรณัฐ กัญจนะวณิช
ดร.นัทธมน คงเจริญ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
นายชำนาญ ศิริรักษ์ ทนายความสิ่งแวดล้อม นักวิชาการอิสระ จ.ชลบุรี
นายเลาฟุ้ง บัณฑิตเทอดสกุล ทนายความ
นายอธิวัฒน์ เส็งค้อย ทนายความ
นาวิน โสภากูมิ นักวิชาการอิสระ
เนติวิทย์ โชติภัทร์ไพศาล นิสิตคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
บัณฑิต หอมเกษ ทนายความ
ผศ.ดร.ธนพฤษ ชามะรัตน์ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.ธนพล เพ็ญรัตน์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.กนกวรรณ มะโนรมย์ สาขาสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รศ.ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ.ดร.เรณู เวชรัชต์พิมล ข้าราชการบำนาญ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิภาวดี พันธุ์ยางน้อย นักศึกษาปริญญาเอกสาขาวิชาการพัฒนาระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สมพร เพ็งคำ นักวิชาการอิสระด้านการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ
สฤณี อาชวานันทกุล นักวิชาการอิสระ
สุทธิชัย งามชื่นสุวรรณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
สุนี ไชยรส อาจารย์วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต
แสงชัย รัตนเสรีวงศ์ ทนายความ
อ.ธีรวัฒน์ ขวัญใจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อ.ภก.ชินวัจน์ แสงอังศุมาลี อาจารย์ประจำคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
อชิษฐา อีอดวงษ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.อาภา หวังเกียรติ มหาวิทยาลัยรังสิต